

**«Հրագրանի էներգետիկ կազմակերպություն
(ՀրագՋԷԿ)» ԲԲԸ**

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2018թ. համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010,
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 59 59 99
Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ-ի
բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք իրականացրել ենք «Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ-ի (Ընկերություն) և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների (Խումբ) կից ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվետու տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև վերջինիս գործունեության համախմբված արդյունքները և համախմբված դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի արտահայտման հիմքեր

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Նշված ստանդարտներով նախատեսված մեր պարտականությունները ներկայացված են մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի օրենսգրքի (ՀԷՄՍՍ օրենսգրք) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և մենք կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՍՍ օրենսգրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան մեր կարծիքի հիմք հանդիսանալու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Ղեկավարությունը պատասխանատու է նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը համարում է անհրաժեշտ սխալի կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պետք է իրականացնի խմբի անընդհատ գործելու կարողության գնահատում, բացահայտելով, կիրառելի լինելու դեպքում, անընդհատությանը վերաբերող հարցերը և կիրառելով անընդհատության հիմունքով հաշվառումը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է կամ լուծարել խումբը կամ դադարեցնել վերջինիս գործունեությունը, կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Ղեկավարման օղակներում ներգրավված անձիք պատասխանատու են խմբի ֆինանսական հաշվետվական գործընթացի վերահսկողության համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ երաշխիք առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են սխալի կամ խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրումներից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ երաշխիքը հավաստիացման բարձրագույն աստիճանն է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ների համաձայն աուդիտի իրականացման ընթացքում միշտ հնարավոր կլինի հայտնաբերել էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, եթե կարելի է պատճառաբանված կերպով ակնկալել, որ, առանձին կամ միասին վերցված, ազդեցություն կունենան այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա օգտագործողների կողմից կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի մաս՝ մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն աուդիտի ընթացքում: Մենք նաև՝

- հայտնաբերում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, մշակում և իրականացնում ենք այդ ռիսկերին անդրադարձող աուդիտորական ընթացակարգեր և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավականաչափ են և համապատասխան մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է քան սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել գաղտնի համաձայնությունը, կեղծիքը, միտումնավոր բացթողումները, խեղաթյուրումները կամ ներքին վերահսկողության համակարգի շրջանցումը:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ՝ տվյալ հանգամանքներում տեղին աուդիտորական ընացակարգեր մշակելու, այլ ոչ խմբի ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով:
- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և հարակից բացահայտումների հիմնավորվածությունը:
- կատարում ենք եզրահանգում ղեկավարության կողմից անընդհատության հիմունքով հաշվառում կիրառելու տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմք ընդունելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները, կատարում ենք հետևություն, թե արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է լուրջ կասկածներ հարուցել խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրակացնենք, որ գոյություն ունի էական անորոշություն, մենք պետք է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների

համապատասխան բացահայտումներին, կամ, այդ բացահայտումների ոչ համապատասխան լինելու դեպքում՝ ձևափոխենք մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել էմբի կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:

- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են իրենց հիմքում ընկած գործառնությունները և իրադարձությունները այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք կտեղեկացնենք կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակների և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում առաջացած նշանակալից հարցերի, այդ թվում՝ աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված ներքին վերահսկողության համակարգի էական թերությունների մասին:

Մեր անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման համար հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Sg

Տիգրան Գասպարյան
 Ղեկավար գործընկեր, «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia LLC

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
 22 մարտի 2019թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.*
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	11	6,729,943	7,856,959
Ոչ նյութական ակտիվներ և գույվիլ	12	1,566,049	1,598,726
Տրամադրված փոխառություններ	13	239,447	263,936
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	10	117,476	96,051
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար		10,432	10,432
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		8,663,347	9,826,104
Պաշարներ		146,664	154,742
Տրամադրված փոխառություններ	13	9,987,063	7,662,065
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	14	1,929,114	1,778,311
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		98,278	17,837
Բանկային ավանդներ		935,850	480,631
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	15	972,085	1,568,139
Ընթացիկ ակտիվներ		14,069,054	11,661,725
Ընդամենը ակտիվներ		22,732,401	21,487,829
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ		7,813,350	7,814,350
Կապիտալի բաշխում		(1,223,807)	(696,693)
Պահուստներ		1,724,812	2,383,116
Չբաշխված շահույթ		10,292,841	6,800,477
Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի սեփական կապիտալ		18,607,196	16,301,250
Չվերահսկվող բաժնեմասեր		55,658	54,557
Ընդամենը սեփական կապիտալ	16	18,662,854	16,355,807
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	18	1,415,453	2,781,155
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	10	778,072	814,498
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		2,193,525	3,595,653
Վարկեր և փոխառություններ	18	20,156	8,046
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր		90,833	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	19	1,573,696	1,431,063
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		191,337	97,260
Ընթացիկ պարտավորություններ		1,876,022	1,536,369
Ընդամենը պարտավորություններ		4,069,547	5,132,022
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		22,732,401	21,487,829

* Խումբը սկսել է կիրառել ՖՀՄՄ 15-ը և ՖՀՄՄ 9-ը 2018թ. հունվարի 1-ից: Այս ստանդարտներին անցման ընտրված մեթոդների համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 57-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազԶԷԿ)» ԲԲԸ
 Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
 2018թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2018թ.	2017թ.*
Հասույթ	6	15,655,800	15,321,424
Վաճառքի ինքնարժեք	7	(12,027,357)	(11,974,484)
Համախառն շահույթ		3,628,443	3,346,940
Այլ եկամուտ		130,580	87,013
Վարչական ծախսեր	8	(781,703)	(766,078)
Այլ ծախսեր		(100,816)	(140,389)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		2,876,504	2,527,486
Ֆինանսական եկամուտ	9	970,729	643,863
Ֆինանսական ծախսեր	9	(188,012)	(279,685)
Ջուտ ֆինանսական եկամուտ		782,717	364,178
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		3,659,221	2,891,664
Շահութահարկի գծով (ծախս)/հատուցում	10	(824,060)	(644,598)
Շահույթ տարվա համար		2,835,161	2,247,066
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք		2,835,161	2,247,066
Շահույթ վերագրելի՝			
Ընկերության սեփականատերերին		2,834,060	2,246,530
Չվերահսկող բաժնեմասերին		1,101	536
		2,835,161	2,247,066
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք վերագրելի՝			
Ընկերության սեփականատերերին		2,834,060	2,246,530
Չվերահսկող բաժնեմասերին		1,101	536
		2,835,161	2,247,066

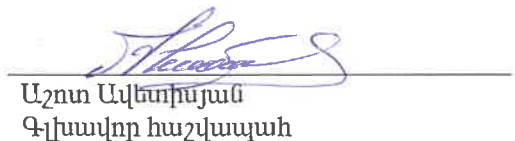
* Խումբը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 15-ը և ՖՀՄՍ 9-ը 2018թ. հունվարի 1-ից: Այս ստանդարտներին անցման ընտրված մեթոդների համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2019թ. մարտի 19-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Սուրեն Կարայան
 Գլխավոր տնօրեն

Աշոտ Ավետիսյան
 Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 57-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի

	Բաժնետիրական կապիտալ	Կապիտալի բաշխում	Հիմնական միջոցների վերագնահատումից աճ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը	Չվերահսկող բաժնեմասեր	Ընդամենը սեփական կապիտալ
հազ. դրամ							
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ*	7,813,350	(462,480)	2,859,422	4,194,726	14,405,018	54,021	14,459,039
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Շահույթ	-	-	-	2,246,530	2,246,530	536	2,247,066
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Հիմնական միջոցների վերագնահատման իրացված պահուստ	-	-	(476,306)	476,306	-	-	-
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	(476,306)	2,722,836	2,246,530	536	2,247,066
Գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ							
Արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարված շահաբաժիններ	-	-	-	(117,085)	(117,085)	-	(117,085)
Արտոնյալ բաժնետոմսերի թողարկում	1,000	-	-	-	1,000	-	1,000
Այլ բաշխումներ	-	(234,213)	-	-	(234,213)	-	(234,213)
Ընդամենը գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ	1,000	(234,213)	-	(117,085)	(350,298)	-	(350,298)
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,814,350	(696,693)	2,383,116	6,800,477	16,301,250	54,557	16,355,807
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,814,350	(696,693)	2,383,116	6,800,477	16,301,250	54,557	16,355,807
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Շահույթ	-	-	-	2,834,060	2,834,060	1,101	2,835,161
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Հիմնական միջոցների վերագնահատման իրացված պահուստ	-	-	(658,304)	658,304	-	-	-
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	(658,304)	3,492,364	2,834,060	1,101	2,835,161
Գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ							
Արտոնյալ բաժնետոմսերի հետգում	(1,000)	-	-	-	(1,000)	-	(1,000)
Այլ բաշխումներ	-	(527,114)	-	-	(527,114)	-	(527,114)
Ընդամենը գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ	(1,000)	(527,114)	-	-	(528,114)	-	(528,114)
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,813,350	(1,223,807)	1,724,812	10,292,841	18,607,196	55,658	18,662,854

* Խումբը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 15-ը և ՖՀՄՍ 9-ը 2018թ. հունվարի 1-ից: Այս ստանդարտներին անցման ընտրված մեթոդների համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.*
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Շահույթ	2,835,161	2,247,066
<i>Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով.</i>		
Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորուստ	41,182	-
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	1,262,542	1,245,711
Օգուտ հիմնական միջոցների օտարումից	-	(20,703)
Չուտ ֆինանսական եկամուտ	(823,899)	(364,178)
Շահութահարկի գծով հատուցում/(ծախս)	824,060	644,598
<i>Փոփոխություններ հետևյալ հոդվածներում.</i>		
Պաշարներ	8,084	2,180
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(150,803)	2,054,017
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	70,697	(1,500,937)
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկի և տոկոսների վճարումը	4,067,024	4,307,754
Վճարված շահութահարկ	(736,495)	(762,604)
Վճարված տոկոսներ	(147,582)	(283,252)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	3,182,947	3,261,898
ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(29,832)	70,000
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(95,148)	(375,597)
Դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերում՝ առանց ձեռքբերված դրամական միջոցների		-
Բանկային ավանդների տեղաբաշխում	(935,000)	(700,000)
Մուտքեր բանկային ավանդներից	480,000	220,000
Տրամադրված փոխառություններ	(9,013,300)	(2,150,629)
Տրամադրված փոխառությունների մարում	6,938,231	939,942
Ստացված տոկոսներ	232,922	369,190
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(2,422,127)	(1,627,094)
ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ		
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից	(1,000)	1,000
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	2,061,359	-
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(3,413,817)	(843,409)
Վճարված շահարաժիններ	-	(117,085)
Ֆինանսավորման գործունեությունից համար (օգտագործված)/ ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	(1,353,458)	(959,494)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	(592,638)	675,310
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հունվարի 1-ի դրությամբ	1,568,139	910,119
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(3,416)	(17,290)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	972,085	1,568,139

* Խումբը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 15-ը և ՖՀՄՍ 9-ը 2018թ. հունվարի 1-ից: Այս ստանդարտներին անցման ընտրված մեթոդների համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել (տես՝ Ծանոթագրություն 5):

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու կազմակերպություն	11	15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	27
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ 1	11	16. Կապիտալ և պահուստներ	28
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	12	17. Կապիտալի կառավարում	29
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12	18. Վարկեր և փոխառություններ	29
5. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ	13	19. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	31
6. Հասույթ	17	20. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	31
7. Վաճառքի ինքնարժեք	19	21. Խոշոր դուստր կազմակերպություններ	37
8. Վարչական ծախսեր	19	22. Պարտավորվածություններ	38
9. Զուտ ֆինանսական եկամուտ	19	23. Պայմանական դեպքեր	38
10. Շահութահարկ	20	24. Կապակցված կողմեր	39
11. Հիմնական միջոցներ	23	25. Չափման հիմունքներ	40
12. Ոչ նյութական ակտիվներ և գույվիլ	25	26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն	40
13. Տրամադրված փոխառություններ	26	27. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	56
14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	27		

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ-ն (Ընկերություն) և վերջինիս դուստր կազմակերպությունները («Խումբ») իրենցից ներկայացնում են բաց բաժնետիրական և փակ բաժնետիրական ընկերություններ՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն:

Ընկերությունը հիմնադրվել է 2004թ. սեպտեմբերի 1-ին՝ Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային գույքի կառավարման դաշնային գործակալության թիվ 291-ո որոշման համաձայն:

Խմբի հիմնական գործունեությունն էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն է Կոտայքի և Լոռու մարզերում գտնվող կայաններում: Արտադրված էլեկտրաէներգիան վաճառվում է «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ին:

Խմբի միակ սեփականատերն է «Տաշիր Կապիտալ» ՓԲԸ-ն (2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ «Լիորման Հոլդինգս» ՍՊԸ-ն): Խմբի վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում պրն. Սամվել Կարապետյանը:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 24-ում:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Հրազդան, Գործարանային փ. 1:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակվում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող ընկերությունների համար: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն իրենցից ներկայացնում են Խմբի տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին փաթեթը, որտեղ կիրառվել են ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ» և ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտների պահանջները: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթների փոփոխությունները ներկայացված են Ծանոթագրություն 5-ում:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նշվում է այլ տեղեկատվություն:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՄ-ների պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն ու համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ ձևավորված ղեկավարության այն ենթադրությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք էական ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ում՝ «Հիմնական միջոցներ»:

Ենթադրությունների և գնահատումների հետ կապված անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք ենթադրում են հաջորդ ֆինանսական տարում էական ճշգրտման ռիսկ, ներկայացված է Ծանոթագրություն 20 (բ) (ii)՝ տրամադրված փոխառություններից և ֆինանսական երաշխավորություններից սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի չափման հետ կապված:

Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման որոշակի դրույթների և բացահայտումների համար պահանջվում է իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների, հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ.* նույն ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճշգրտված):
- *2-րդ մակարդակ.* 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների վրա հիման վրա ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ.* ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղի ունեցող փոխանցումներն Խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի են ունեցել փոփոխությունները:

5. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Խումբը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 15-ը (տես՝ (Ա)) և ՖՀՄՍ 9-ը (տես՝ (Բ)) 2018թ. հունվարի 1-ից: 2018թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել նաև մի քանի այլ նոր ստանդարտներ, սակայն այդ ստանդարտներն էական ազդեցություն չունեն Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Խմբի կողմից այս ստանդարտներին անցման ընտրված մեթոդների համաձայն՝ այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել նոր ստանդարտների պահանջներն արտացոլելու համար, բացառությամբ առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստների առանձին ներկայացման (տես՝ (Բ)):

Ա. ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ»

ՖՀՄՍ 15 ստանդարտը սահմանում է համապարփակ հիմունքներ, որոշելու համար, թե որ հանգամանքներում, ինչ չափով և երբ պետք է ճանաչվի հասույթը: Ստանդարտը փոխարինել է ՀՀՄՍ 18 «Հասույթ», ՀՀՄՍ 11 «Կառուցման պայմանագրեր» և համապատասխան մեկնաբանությունները: ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն՝ հասույթը ճանաչվում է, երբ հաճախորդը ձեռք է բերում վերահսկողություն ապրանքների կամ ծառայությունների նկատմամբ: Որոշելու համար, թե երբ է տեղի ունենում վերահսկողության փոխանցումը՝ ժամանակի որոշակի պահին, թե ժամանակի ընթացքում, պահանջվում է դատողության կիրառում:

Խումբը կիրառել է ՖՀՄՍ 15-ը օգտագործելով կումուլյատիվ ազդեցության արտացոլման մեթոդը (առանց պրակտիկ բնույթի պարզեցումների)՝ ճանաչելով ստանդարտի սկզբնական կիրառման ազդեցությունը սկզբնական կիրառման ամսաթվին (այսինքն՝ 2018թ. հունվարի 1-ին): Համապատասխանաբար, 2017թ. համար ներկայացված տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել, այսինքն՝ այն ներկայացվել է այնպես, ինչպես ներկայացված է եղել նախկինում՝ ՀՀՄՍ 18-ի, ՀՀՄՍ 11-ի և համապատասխան մեկնաբանությունների համաձայն: Բացի այդ, ՖՀՄՍ 15-ի տեղեկատվության բացահայտման պահանջները որպես կանոն չեն կիրառվել համադրելի տեղեկատվության նկատմամբ:

Անցումը ՖՀՄՍ 15-ին ազդեցություն չի ունեցել չբաշխված շահույթի վրա 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

Հասույթի ճանաչմանը վերաբերող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության դրույթների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 6-ի (գ) կետում:

Բ. ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»

ՖՀՄՍ 9-ը սահմանում է ֆինանսական ակտիվների, ֆինանսական պարտավորությունների և ոչ ֆինանսական գործիքների առք ու վաճառքի որոշ պայմանագրերի ճանաչման և չափման պահանջները: Այս ստանդարտը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում» ստանդարտին:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում Խումբը կիրառել է ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» ստանդարտի համապատասխան փոփոխությունները: Տրամադրված փոխառությունների և բանկային ավանդների արժեզրկումից կորուստները ներկայացվում են «ֆինանսական ծախսեր» հոդվածում, ինչպես ներկայացվում են նաև ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն, և չեն ներկայացվում առանձին շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում էականության նկատառումներից ելնելով:

Բացի այդ, Խումբը կիրառել է ՖՀՄՍ 7 «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ» ստանդարտի համապատասխան փոփոխությունները, որոնք կիրառելի են 2018թ. տեղեկատվության բացահայտման համար, սակայն որպես կանոն չեն կիրառվել համադրելի տեղեկատվության նկատմամբ:

Անցումը ՖՀՄՍ 9-ին ազդեցություն չի ունեցել չբաշխված շահույթի վրա 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

(i) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգում և չափում

ՖՀՄՍ 9-ը ներառում է ֆինանսական ակտիվների երեք հիմնական դաս՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: ՖՀՄՍ 9-ով նախատեսված ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը որպես կանոն հիմնված է այն բիզնես մոդելի վրա, որի շրջանակներում կառավարվում է ֆինանսական ակտիվը, և դրամական միջոցների հոսքերի պայմանագրով նախատեսված այդ ակտիվին վերաբերող բնութագրերի վրա: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ այլևս չեն գործում ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվների, փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների դասերը: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիք ներառող հիմնական պայմանագիրը հանդիսանում է ֆինանսական ակտիվ ստանդարտի շրջանակներում, ապա պարունակվող ածանցյալ գործիքը չի առանձնացվում այդ պայմանագրից: Փոխարենը, գնահատվում է ամբողջությամբ վերցված հիբրիդային ֆինանսական գործիքը՝ ստանդարտի համաձայն դասակարգում ստանալու համար:

ՖՀՄՍ 9-ը մեծամասամբ պահպանում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման համար գործող ՀՀՄՍ 39-ի պահանջները:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումն էական ազդեցություն չի ունեցել ֆինանսական պարտավորություններին վերաբերող Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վրա:

Ծանոթագրություն 26-ի (ժ) (ii) և 26-ի (ժ) (iii) կետերում բացատրվում է, թե ինչպես է Խումբը դասակարգում և չափում ֆինանսական գործիքները, ինչ մոտեցում է կիրառում փոփոխությունների նկատմամբ և ինչպես է հաշվառում համապատասխան շահույթը և վնասը ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն:

Ստորև բերվող աղյուսակում և վերջինիս կից ծանոթագրություններում ներկայացված է չափման սկզբնական դասակարգումն ըստ ՀՀՄՍ 39-ի և նոր դասակարգումն ըստ ՖՀՄՍ 9-ի Խմբի ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների յուրաքանչյուր դասի համար 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման ազդեցությունը ֆինանսական ակտիվների 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հաշվեկշռային արժեքի վրա վերաբերում է միմիայն արժեզրկման հետ կապված նոր պահանջներին:

հազ. դրամ	Սկզբնական դասակարգումն ըստ ՀՀՄՍ 39	Նոր դասակարգումն ըստ ՖՀՄՍ 9	Սկզբնական հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՀՀՄՍ 39	Նոր հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՖՀՄՍ 9
Ֆինանսական ակտիվներ				
Տրամադրված գրավով չապահովված փոխառություններ	Փոխառություններ և դերիտորական պարտքեր	Ամորտիզացված արժեքով չափվող	379,898	379,898
Տրամադրված գրավով ապահովված փոխառություններ	Փոխառություններ և դերիտորական պարտքեր	Ամորտիզացված արժեքով չափվող	7,546,103	7,546,103
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր	Փոխառություններ և դերիտորական պարտքեր	Ամորտիզացված արժեքով չափվող	1,778,311	1,778,311
Բանկային ավանդներ	Փոխառություններ և դերիտորական պարտքեր	Ամորտիզացված արժեքով չափվող	480,631	480,631
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	Փոխառություններ և դերիտորական պարտքեր	Ամորտիզացված արժեքով չափվող	1,568,139	1,568,139
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ			11,753,082	11,753,082

հազ. դրամ	Սկզբնական դասակարգումն ըստ ՀՀՄՍ 39-ի	Նոր դասակարգումն ըստ ՖՀՄՍ 9	Սկզբնական հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՀՀՄՍ 39	Նոր հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՖՀՄՍ 9
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	2,789,201	2,789,201
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	1,431,063	1,431,063
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ			4,220,264	4,220,264

- (ա) Տրամադրված փոխառությունները և բանկային ավանդները, որոնք նախկինում դասակարգվում էին որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, այժմ դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող: Խումբը մտադիր է պահել ակտիվները մինչև վերջիններիս մարման ժամկետը պայամանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքագրելու համար, և այս դրամական միջոցների հոսքերը ներառում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:
- (բ) Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը, որոնք ՀՀՍՍ 39-ի համաձայն դասակարգվում էին որպես փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, այժմ դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող: Այս դեբիտորական պարտքերի արժեքի մասն գծով պահուստը համարվում էր ոչ էական:

(ii) Ֆինանսական ակտիվների արժեքիկում

ՖՀՍՍ 9-ը փոխարինում է ՀՀՍՍ 39-ով սահմանված «կրած վնասի» մոդելը «սպասվող պարտքային վնասի» մոդելով: Արժեքիկումն նոր մոդելը կիրառելի է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների, պայամանագրային ակտիվների, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային գործիքների, սակայն ոչ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար: ՖՀՍՍ 9-ի համաձայն՝ պարտքային վնասն ավելի է շուտ է ճանաչվում, քան պահանջվում էր ՀՀՍՍ 39-ով (տես՝ Ծանոթագրություն 26-ի (i)):

ՖՀՍՍ 9-ի արժեքիկումն մոդելի գործողության ոլորտում գտնվող ակտիվների համար սովորաբար ակնկալվում է, որ արժեքիկումից կորուստները կաճեն և կդառնան առավել փոփոխական: Խումբը որոշել է, որ ՖՀՍՍ 9-ի արժեքիկումն պահանջների կիրառումը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ չի հանգեցնում է արժեքիկումն գծով լրացուցիչ պահուստի ճանաչմանը: Լրացուցիչ տեղեկատվությունն այն մասին, թե ինչպես է Խումբն իրականացնում արժեքիկումն գծով պահուստի չափումը ներկայացված է Ծանոթագրություն 26-ի (i) կետում:

(iii) Անցումը նոր ստանդարտին

ՖՀՍՍ 9-ի կիրառման արդյունքում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում տեղի ունեցած փոփոխությունները կիրառվել են հետընթաց, բացառությամբ ստորև ներկայացվածի.

- Խումբն օգտվել է նախորդ ժամանակաշրջանների համադրելի տեղեկատվությունը չվերահաշվարկելու հնարավորությունից դասակարգման և չափման (այդ թվում՝ արժեքիկումն) պահանջների հետ կապված: ՖՀՍՍ 9-ի կիրառման արդյունքում առաջացող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունները ճանաչվում են չբաշխված շահույթի և պահուստների կազմում 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Այդ իսկ պատճառով, 2017թ. համար ներկայացված տեղեկատվությունը որպես կանոն արտացոլում է ՀՀՍՍ 39-ի, այլ ոչ ՖՀՍՍ 9-ի պահանջները:
- Սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների հիման վրա կատարվել են հետևյալ գնահատումները.
 - որոշվել է այն բիզնես մոդելը, որի շրջանակներում պահվում է ֆինանսական ակտիվը:
 - որոշ ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ նախատեսվել են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող և չեղյալ է համարել նախկինում կատարված նման նախատեսումը:

- ակտրական նպատակներով չպահվող բաժնային գործիքներում կատարված որոշ ներդրումներ նախատեսվել են որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող:
- Եթե պարտքային արժեքի մեծությունը կամ տրված փոխառություններն ունենին ցածր պարտքային ռիսկ ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ, Խումբը ենթադրում է, որ ակտիվի գծով պարտքային ռիսկն էականորեն չի աճել սկզբնական ճանաչման պահից:

6. Հասույթ

ՖՀՄՍ 15-ի սկզբնական կիրառման ազդեցությունը հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացվող Խմբի հասույթի վրա ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում: ՖՀՄՍ 15-ին անցման ընտրված մեթոդի համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաստիչվել նոր պահանջներն արտացոլելու համար:

(ա) Հասույթի հոսքեր

Խումբը հասույթը հիմնականում ստանում է իր հաճախորդներին էլեկտրաէներգիայի և հզորության վաճառքից:

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	15,655,800	15,321,424
Ընդամենը հասույթ	15,655,800	15,321,424

(բ) Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթի մանրամասն ներկայացում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ ծառայությունների հիմնական տեսակների և հասույթի ճանաչման ժամկետների:

Դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Ծառայությունների հիմնական տեսակների		
Էլեկտրաէներգիայի վաճառք	11,224,748	10,896,737
Հզորության վաճառք	4,385,635	4,393,231
Էլեկտրաէներգիայի փոխանցման ծառայություն	45,417	31,456
	15,655,800	15,321,424
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ		
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	15,655,800	15,321,424
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	15,655,800	15,321,424

(գ) Կատարման ենթակա պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում նշված հատուցման հիման վրա: Խումբը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ վերահսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման ենթակա պարտականությունների բնույթի և ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման հիմնական պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ծառայության տեսակը	Կատարման ենթակա պարտականությունների բնույթը և ժամկետները, ներառյալ՝ վճարման հիմնական պայմանները	Հասույթի ճանաչումը ՖՀՄՍ 15 համաձայն (կիրառելի է 2018թ. հունվարի 1-ից)	Հասույթի ճանաչումը ՖՀՄՍ 18 համաձայն (կիրառելի էր նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը)
Էլեկտրաէներգիայի վաճառք	Էլեկտրաէներգիայի վաճառքից ստացվող հասույթը ճանաչվում է հաճախորդին էլեկտրաէներգիայի մատակարարելուց հետո: Պայմանագրերը չեն ներառում փոփոխական հատուցումներ: Հաշիվները ներկայացվում են ամսական կտրվածքով և սովորաբար ենթակա են վճարման 25 օրվա ընթացքում:	Պրակտիկ բնույթով պարզեցման սկզբունքի համաձայն՝ Խումբը հասույթը ճանաչում է այն գումարի չափով, որի չափով իրավունք ունի դուրս գրել հաշիվ, եթե այդ գումարն ուղղակիորեն համապատասխանում է այդ պահի դրությամբ ԽՄԲԻ գործունեությունից հաճախորդի կողմից ստացված օգտին:	Էլեկտրաէներգիայի վաճառքից ստացվող հասույթը ճանաչվում էր օգտագործված էլեկտրաէներգիայի չափված ծավալի հիման վրա:
Արտադրական հզորության վաճառք	Այս պայմանագրերի շրջանակներում Խումբն ունի հաճախորդին անհրաժեշտության դեպքում էլեկտրաէներգիա մատակարարելու հանձն առնված պարտականություն: Հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ծառայությունների մատուցմանը զուգահեռ: Պայմանագրերը չեն ներառում փոփոխական հատուցումներ: Հաշիվները ներկայացվում են ամսական կտրվածքով և սովորաբար ենթակա են վճարման 25 օրվա ընթացքում:	Պրակտիկ բնույթով պարզեցման սկզբունքի համաձայն՝ Խումբը հասույթը ճանաչում է այն գումարի չափով, որի չափով իրավունք ունի դուրս գրել հաշիվ, եթե այդ գումարն ուղղակիորեն համապատասխանում է այդ պահի դրությամբ ԽՄԲԻ գործունեությունից հաճախորդի կողմից ստացված օգտին:	Հզորության վաճառքից ստացվող հասույթը ճանաչվում էր տրամադրված հզորության ծավալի հիման վրա:
Էլեկտրաէներգիայի փոխանցման ծառայություն	Էլեկտրաէներգիայի փոխանցման ծառայությունն իրենից ներկայացնում է էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը ԽՄԲԻ ցանցի միջոցով: Պայմանագրերը չեն ներառում փոփոխական հատուցումներ և մատուցվող ծառայությունների արժեքը որոշվում է Հայաստանի Հանրապետության Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի կողմից սահմանված մեթոդաբանությամբ: Հաշիվները ներկայացվում են ամսական կտրվածքով և սովորաբար ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Պրակտիկ բնույթով պարզեցման սկզբունքի համաձայն՝ Խումբը հասույթը ճանաչում է այն գումարի չափով, որի չափով իրավունք ունի դուրս գրել հաշիվ, եթե այդ գումարն ուղղակիորեն համապատասխանում է այդ պահի դրությամբ ԽՄԲԻ գործունեությունից հաճախորդի կողմից ստացված օգտին:	Էլեկտրաէներգիայի փոխանցման ծառայությունից ստացվող հասույթը ճանաչվում էր փոխանցված էլեկտրաէներգիայի չափված ծավալի հիման վրա:

7. Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Գազի գծով ծախսեր	8,934,043	8,867,904
Աշխատավարձ	1,421,771	1,401,550
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	1,233,645	1,236,897
Էլեկտրաէներգիա գծով ծախսեր	172,324	196,976
Անվտանգություն	152,352	152,352
Այլ	113,222	118,805
	12,027,357	11,974,484

8. Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Աշխատավարձ	572,012	543,177
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	33,458	29,703
Մասնագիտական ծառայություններ	23,270	21,700
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	20,651	26,668
Այլ վարչական ծախսեր	132,312	144,830
	781,703	766,078

9. Չուտ ֆինանսական եկամուտ

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Տոկոսային եկամուտ	970,122	632,528
Չուտ եկամուտ փոխարժեքային տարբերություններից	607	11,335
Ֆինանսական եկամուտ	970,729	643,863
Տոկոսային ծախս	(146,830)	(279,685)
Ֆինանսական ակտիվների արարժեզրկումից կորուստ	(41,182)	-
Ֆինանսական ծախսեր	(188,012)	(279,685)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական եկամուտ	782,717	364,178

10. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խումբը շահութահարկը վճարում է հայկական ընկերությունների համար կիրառելի 20% դրույքով:

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	(750,131)	(626,506)
Հետաձգված հարկի գծով հատուցում		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(2,702)	(19,778)
Ճանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխություն (հետաձգված հարկային ակտիվների արժեքի նվազեցման կամ հակադարձման հետևանքով)	(71,227)	1,686
Ընդամենը հատուցում/(ծախս) շահութահարկի գծով	(824,060)	(644,598)

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2018թ.		2017թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը	3,659,221		2,891,664	
Շահութահարկ կիրառելի հարկային դրույքով	(731,844)	(20.0)	(578,333)	(20.0)
Ճանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխություն (հետաձգված հարկային ակտիվների արժեքի նվազեցման կամ հակադարձման հետևանքով)	(71,227)	(1.9)	1,686	0.1
Չչնվազեցվող ծախսեր	(20,988)	(0.6)	(67,951)	(3.2)
	(824,060)	(22.5)	(644,598)	(23.1)

(բ) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին.

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2018թ.	2017թ.	2018թ.	2017թ.	2018թ.	2017թ.
Հիմնական միջոցներ	-	-	(514,919)	(513,812)	(514,919)	(513,812)
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	(263,153)	(300,686)	(263,153)	(300,686)
Տրամադրված փոխառություններ	97,392	95,066	-	-	97,392	95,066
Բանկային ավանդներ	683	-	-	-	683	-
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր	18,168	-	-	-	18,168	-
Պահուստներ	1,233	985	-	-	1,233	985
	117,476	96,051	(778,072)	(814,498)	(660,596)	(718,447)

(գ) Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը տարվա ընթացքում

հազ. դրամ	1 հունվարի 2018թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Հիմնական միջոցներ	763,855	70,206	-	834,061
Ոչ նյութական ակտիվներ	(300,686)	37,533	-	(263,153)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	44,369	-	-	44,369
Տրամադրված փոխառություններ	95,066	(93,871)	96,197	97,392
Բանկային ավանդներ	-	683	-	683
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր	-	(17,415)	35,583	18,168
Պաշարներ	34,212	-	-	34,212
Կրեդիտորական պարտքեր	9,267	162	-	9,429
Զուտ հետաձգված շահութահարկ	646,083	(2,702)	131,780	775,161
Դուրսգրում	(1,364,530)	(71,227)	-	(1,435,757)
Հետաձգված շահութահարկ	(718,447)	(73,929)	131,780	(660,596)

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ
 2018թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

հազ. դրամ	1 հունվարի 2017թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Հիմնական միջոցներ	771,653	(7,798)	-	763,855
Ոչ նյութական ակտիվներ	(337,057)	36,371	-	(300,686)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	44,200	169	-	44,369
Տրամադրված փոխառություններ	85,991	(49,282)	58,357	95,066
Պաշարներ	34,413	(201)	-	34,212
Կրեդիտորական պարտքեր	8,304	963	-	9,267
Չուտ հետաձգված շահութահարկ	607,504	(19,778)	58,357	646,083
Վերականգնում/ (դուրսգրում)	(1,366,216)	1,686	-	(1,364,530)
Հետաձգված շահութահարկ	(758,712)	(18,092)	58,357	(718,447)

(դ) Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «ՀրազՋԷԿ» ԲԲԸ-ի հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել հիմնական միջոցների և պաշարներին վերաբերող 1,435,757 հազար դրամ (2017թ-ին՝ 1,364,530 հազար դրամ) գումարով նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով:

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից առաջացող հետաձգված հարկային ակտիվների գործողության ժամկետը սահմանափակ չէ: Հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել, քանի որ ղեկավարության գնահատմամբ Ընկերությունն ի վիճակի չի լինի իրացնել դրանք գոյություն ունեցող ապագա գործառնական պլանների շրջանակում:

11. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հող և շենքեր	Շինություններ և մեխանիզմներ	Սեբենասարքավորումներ	Անավարտ շինարարութ.	Ընդամենը
Վերագնահատված արժեք					
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,811,601	2,452,109	4,380,177	7,237	8,651,124
Ավելացումներ	18,400	255,433	15,759	86,869	376,461
Օտարումներ	(2,383)	-	(48,343)	(196)	(50,922)
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,827,618	2,707,542	4,347,593	93,910	8,976,663
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,827,618	2,707,542	4,347,593	93,910	8,976,663
Ավելացումներ	-	-	14,692	-	14,692
Օտարումներ	(5,377)	-	(1,678)	-	(7,055)
Վերադասակարգում ոչ նյութական ակտիվների	-	-	-	(61,899)	(61,899)
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,822,241	2,707,542	4,360,607	32,011	8,922,401
Մաշվածություն					
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,037	14,466	27,880	-	46,383
Տարվա մաշվածություն	210,313	107,574	756,286	-	1,074,173
Օտարումներ	-	-	(852)	-	(852)
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	214,350	122,040	783,314	-	1,119,704
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	214,350	122,040	783,314	-	1,119,704
Տարվա մաշվածություն	252,112	115,770	704,936	-	1,072,818
Օտարումներ	-	-	(64)	-	(64)
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	466,462	237,810	1,488,186	-	2,192,458
Հաշվեկշռային արժեք					
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,807,564	2,437,643	4,352,297	7,237	8,604,741
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,613,268	2,585,502	3,564,279	93,910	7,856,959
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,355,779	2,469,732	2,872,421	32,011	6,729,943
Հաշվեկշռային արժեքը, եթե վերագնահատում չիրականացվեր					
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	838,690	2,271,909	1,487,782	7,237	4,605,618
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	816,507	3,198,966	850,757	82,322	4,948,552
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	732,483	3,100,676	562,700	30,282	4,426,141

(ա) Մաշվածության ծախս

1,046,245 հազար դրամ (2017թ-ին՝ 1,049,538 հազար դրամ) գումարով մաշվածության ծախսը ճանաչվել է վաճառքի ինքնարժեքի կազմում և 18,327 հազար դրամ (2017թ-ին՝ 24,636 հազար դրամ) գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում: Մնացած ծախսերը ճանաչվել են այլ ծախսերի կազմում:

(բ) Հիմնական միջոցների վերագնահատում

2016թ-ին դեկավարությունը հանձնարարել է «Տոսպ» ՍՊԸ-ին իրականացնել հիմնական միջոցների անկախ գնահատում 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Գնահատման արդյունքներով հիմնական միջոցների իրական արժեքը կազմել է 4,374,666 հազար դրամ, որը դասվել է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակին՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդով օգտագործված ելակետային տվյալները:

Կանխատեսման ժամանակաշրջանը ներառում էր մինչև 2021թ. (ներառյալ) ընկած տարիները: Ընկերությունը գործում է մնացորդային հիմունքով, երբ Հայաստանի Հանրապետությունում առկա է էլեկտրաէներգիայի չբավարարված պահանջարկ: ՀՀ էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության տվյալների համաձայն՝ Ընկերության կողմից արտադրված էլեկտրաէներգիան պահանջարկ կունենա մինչև 2021թ. (2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կանխատեսման ժամկետը ներառում էր մինչև 2019թ. ընկած ժամանակաշրջանը): Դեկավարությունը գտնում է, որ Ընկերության գործունեության ակնկալվող ժամկետի վերաբերյալ ենթադրությունը դեռևս տեղին է:

12. Ոչ նյութական ակտիվներ և գույվիլ

հազ. դրամ	Գույվիլ	Լիցենզիա	Մշակման ծախսումներ	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	90,019	1,686,597	-	20,880	1,797,496
Ավելացումներ	-	-	-	5,000	5,000
Օտարումներ	-	-	-	(5,270)	(5,270)
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	90,019	1,686,597	-	20,610	1,797,226
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	90,019	1,686,597	-	20,610	1,797,226
Վերադասակարգում հիմնական միջոցներից	-	-	61,899	-	61,899
Ավելացումներ	-	-	94,556	592	95,148
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	90,019	1,686,597	156,455	21,202	1,954,273
Ամորտիզացիա					
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-	-	9,775	9,775
Տարվա ամորտիզացիա	-	187,359	-	2,032	189,391
Օտարումներ	-	-	-	(666)	(666)
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	187,359	-	11,141	198,500
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	187,359	-	11,141	198,500
Տարվա ամորտիզացիա	-	187,400	-	2,324	189,724
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	374,759	-	13,465	388,224
Հաշվեկշռային արժեք					
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	90,019	1,686,597	-	11,105	1,787,721
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	90,019	1,499,238	-	9,469	1,598,726
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	90,019	1,311,838	156,455	7,737	1,566,049

(ա) Ամորտիզացիա

Լիցենզիայի գծով ամորտիզացիան բաշխվել է վաճառքի ինքնարժեքին, այլ ոչ նյութական ակտիվների գծով ամորտիզացիան ներառվել է վարչական ծախսերում:

(բ) Մշակման ծախսումներ

Մշակման ծախսումներն իրենցից ներկայացնում են նոր հիդրոէլեկտրակայանի նախագծման ծախսումները, որի շինարարությունը դեռ չի սկսվել: Հիդրոէլեկտրակայանը կառուցվելու է Դեբեդ գետի վրա և նախատեսվում է, որ այն դառնալու է Հայաստանի խոշորագույն հիդրոէլեկտրակայաններից մեկը՝ 76 ՄՎտ նախատեսված հզորությամբ և տարեկան 300 միլիոն կՎտժ էլեկտրաէներգիայի մատակարարմամբ:

13. Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
<i>Ոչ ընթացիկ</i>		
Կապակցված կողմերին տրամադրված փոխառություններ	<u>239,447</u>	<u>263,936</u>
<i>Ընթացիկ</i>		
Կապակցված կողմերին տրամադրված փոխառություններ	<u>9,987,063</u>	<u>7,662,065</u>

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ տոկոսադր.	Մարման տարին	2018թ.		2017թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	5.75%	2019	2,427,291	2,396,351	-	-
Կապակցված կողմերին Գրավով ապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	2.25%	2019	2,449,763	2,387,593	-	-
Կապակցված կողմերին Գրավով ապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	4.00%	2019	2,132,805	2,089,739	-	-
Կապակցված կողմերին Գրավով ապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	4.9%	2019	1,093,638	1,016,412	-	-
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	4.9%	2019	1,021,207	986,741	974,504	941,985
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	4.90%	2019	975,730	921,025	-	-
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	0.0%	2023	360,562	204,909	425,340	213,936
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	0.0%	2019	132,000	116,235	130,900	115,962
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	5.75%	2019	73,763	72,967	-	-
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	0.0%	2022	34,000	21,827	30,000	30,000
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	0.0%	2020	12,711	12,711	-	-
Կապակցված կողմերին Գրավով ապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	0.0%	2019	-	-	20,000	20,000
Կապակցված կողմերին Գրավով չապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	4.90%	2018	-	-	6,820,581	6,604,118
				<u>10,713,470</u>	<u>10,226,510</u>	<u>8,401,325</u>	<u>7,926,001</u>

Կապակցված կողմերին տրամադրված գրավով ապահովված փոխառություններն ապահովված են ֆինանսական երաշխավորություններով:

Պարտքային և արտարժութային ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության և տրամադրված փոխառությունների գծով արժեզրկումից կորուստների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 20-ում:

14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով առևտրական դեբիտորական պարտքեր	1,861,347	1,706,256
Այլ առևտրական դեբիտորական պարտքեր	20,147	16,411
Ստացվելիք ԱԱՀ	24,959	31,706
Այլ դեբիտորական պարտքեր	22,661	23,938
Վարկերի և փոխառությունների դասում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,929,114	1,778,311
Ընթացիկ	1,929,114	1,778,311

Պարտքային և արտարժութային ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության և առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 20-ում:

15. Գրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	971,308	1,567,723
Կանխիկը դրամարկղում	777	416
Գրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունում	972,085	1,568,139

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հետ կապված պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 20-ում:

16. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ և կապիտալի բաշխումներ

<i>Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ տեղեկատվություն չի նշվում</i>	Սովորական բաժնետոմսեր		Մարման ոչ ենթակա արտոնյալ բաժնետոմսեր	
	2018թ.	2017թ.	2018թ.	2017թ.
Հունվարի 1-ի դրությամբ թողարկված	1,597,430	1,597,430	-	-
Դրամական միջոցների դիմաց թողարկված	-	-	-	100
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, ամբողջովին վճարված	1,597,430	1,597,430	-	100
Հայտարարված բաժնետոմսեր - անվանական արժեք	4,891.2 դրամ	4,891.2 դրամ	-	10,000 դրամ

(բ) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերը հավասար իրավունքներ ունեն Ընկերության մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(գ) Մարման ոչ ենթակա արտոնյալ բաժնետոմսեր

2018թ. փետրվարին Խումբը հետ է գնել 100 արտոնյալ բաժնետոմս՝ 1,000,000 դրամ ընդհանուր անվանական արժեքով:

(դ) Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարվող շահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության և վերջինիս դրուստր կազմակերպությունների բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված Ընկերության և վերջինիս դրուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված համապատասխան չբաշխված շահույթի մնացորդով:

2018թ. և 2017թ. ընթացքում սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին շահաբաժիններ չեն առաջարկվել և չեն վճարվել:

(ե) Արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարվող շահաբաժիններ

2018թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն առաջարկվել և չեն վճարվել: 2017թ-ին Խումբը հայտարարել և վճարել է 117,085 դրամ գումարով շահաբաժիններ:

(զ) Կապիտալի բաշխում

Կապիտալի բաշխումն իրենից ներկայացում է կապակցված կողմերին ցածր տոկոսադրույքով տրամադրված փոխառությունների իրական և անվանական արժեքների միջև տարբերությունը:

(է) Վերագնահատումից աճ

Վերագնահատումից աճը վերաբերում է հիմնական միջոցների վերագնահատմանը:

17. Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն ղեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Խմբի գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու և շուկայի մասնակիցների վստահությունը պահպանելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի մշտական մոնիտորինգի, ինչպես նաև հիմնականում գործառնական գործունեությունից ստացվող դրամական միջոցների հոսքերի միջոցով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերը՝ Խումբը նպատակ ունի կայունացնել հասույթի աճը:

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման Խմբի մոտեցումը չի փոփոխվել: Խմբի կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների պահանջներ:

18. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Խմբի տոկոսակիր վարկերի պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույթի, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 20-ում:

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	1,415,453	2,781,155
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Փոխառություններ կապակցված կողմերից	13,244	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	6,912	8,046
	20,156	8,046

(ա) Մարման պայմանները և ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի համար գործող պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ տոկոսադր.	Մարման տարին	2018թ.		2017թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	5.75%	2023	1,422,365	1,422,365	-	-
Այլ փոխառություններ	Ռուբլի	0.0%	2019	2,091	2,091	-	-
Այլ փոխառություններ	Ռուբլի	6.0%	2020	8,544	8,544	-	-
Այլ փոխառություններ	ՀՀ դրամ	6.0%	2020	2,609	2,609	-	-
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	8.8%	2025	-	-	2,789,201	2,789,201
				1,435,609	1,435,609	2,789,201	2,789,201

Բանկային վարկի դիմաց գրավադրված է «Չորագետ Հիդրո» ՍՊԸ-ի բաժնետոմսերի 100%-ը:

(ը) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

	Պարտավորություններ		Սեփական կապիտալ				
	Դրամական միջոցների կառավարման նպատակներով օգտագործվող բանկային օվերդրաֆտներ	Այլ վարկեր և փոխառություններ	Բաժնետիրական կապիտալ/ Լրացուցիչ կապիտալ	Պահուստներ	Զբաղիված շահույթ	Զվերահսկող բաժնեմասեր	Ընդամենը
հազ. դրամ							
Մանցորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված	-	2,789,201	7,117,657	2,383,116	6,800,477	54,557	19,145,008
Արտոնյալ բաժնետոմսերի հետզնում	-	-	(1,000)	-	-	-	(1,000)
Մուտքեր փոխառություններից	-	2,061,359	-	-	-	-	2,061,359
Փոխառությունների մարում	-	(3,413,817)	-	-	-	-	(3,413,817)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված	-	(1,352,458)	(1,000)	-	-	-	(1,353,458)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցություն	-	306	-	-	-	-	306
Այլ փոփոխություններ							
<i>Պարտավորությունների հետ կապված</i>							
Տոկոսային ծախս	-	146,142	-	-	-	-	146,142
Վճարված տոկոսներ	-	(147,582)	-	-	-	-	(147,582)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված փոփոխություններ	-	(1,440)	-	-	-	-	(1,440)
Ընդամենը սեփական կապիտալի հետ կապված փոփոխություններ	-	-	(527,114)	(469,570)	3,303,630	1,101	2,308,047
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	1,435,609	6,589,543	1,913,546	10,104,107	55,658	20,098,463

19. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Կրեդիտորական պարտքեր գազի սպառման գծով	1,224,584	1,098,290
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	43,028	75,624
	1,267,612	1,173,914

Այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	128,089	117,752
Այլ վճարվելիք հարկեր	177,995	139,397
	306,084	257,149
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	1,573,696	1,431,063

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արտարժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 20-ում:

20. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Իրական արժեք

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքներն էականորեն չեն տարբերվում վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքներից:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբն ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (ծանոթագրություն 20 (բ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (ծանոթագրություն 20 (բ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (ծանոթագրություն 20 (բ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում Խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և վերահսկողության համար:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների ու Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու

նպատակով: Դասընթացների, կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ձևավորել վերահսկման կանոնակարգված ու կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները կունեն հստակ սահմանված դերեր և պարտականություններ:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում հաճախորդներից ստացման ենթակա դեբիտորական պարտքերի և տրամադրված փոխառությունների հետ կապված:

Ֆինանսական ակտիվների և տրամադրված ֆինանսական երաշխավորությունների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը:

Ֆինանսական ակտիվների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստը ներկայացվել է ֆինանսական ծախսերի կազմում: Շահույթում կամ վնասում տրամադրված ֆինանսական երաշխավորությունների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել, քանի որ ի սկզբանե ճանաչված ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի և ճանաչված կուտակված եկամտի տարբերությունը գերազանցում էր ժամանակաշրջանի հաշվարկված սպասվող պարտքային վնասը:

Շահույթում կամ վնասում ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել, քանի որ դրանց ազդեցությունը համարվել է ոչ էական:

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր պատվիրատուի առանձնահատկություններից: Այնուամենայնիվ, դեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի հաճախորդների բազայի վրա, այդ թվում՝ այն ոլորտին և երկրին բնորոշ պարտականությունների չկատարման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված պարտքային ռիսկին իր ենթարկվածություն սահմանափակելու համար Խումբը վճարման առավելագույն ժամկետ է սահմանել մեկ ամիսն իր միակ հաճախորդի համար:

Խմբի հասույթի 99.7%-ը (2017թ-ին՝ 99.7%) վերագրելի է կապակցված կողմ հանդիսացող մեկ պատվիրատուի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին, որը գրանցված է և գործում է Հայաստանում: Այս պատվիրատուի հետ գործարքների մնացորդը երբեք դուրս չի գրվել կամ երբեք արժեզրկված չի եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Խումբը չի պահանջում գրավ առևտրական և այլ պարտքերի համար:

Համադրելի տեղեկատվությունը ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չի ճանաչել արժեզրկման գծով պահուստ առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված՝ հիմք ընդունելով նախորդ ժամանակաշրջանների տվյալները և այն փաստը, որ առևտրական դեբիտորական պարտքերը ժամկետանց չէին, արժեզրկված չէին և ամբողջությամբ վճարվել էին 2018թ. հունվարին:

Սպասվող պարտքային վնասի գնահատում կորպորատիվ հաճախորդների համար հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Խումբը պարտքային ռիսկին ենթարկվող յուրաքանչյուր գործիք դասում է պարտքային ռիսկի համապատասխան դասին՝ հիմք ընդունելով այն տվյալները, որոնք օգտագործվում են վնասի ռիսկը կանխատեսելու համար (որոնք ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ արտաքին վարկանիշներ, աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվություններ, կառավարչական հաշվետվություններ, դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումներ և հաճախորդների մասին մամուլում առկա տեղեկատվություն) և կիրառելով պարտքի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի դասերը որոշվում են կիրառելով որակական և քանակական գործոնները, որոնք ծառայում են որպես պարտականությունների չկատարման ռիսկի հայտանիշ և համաձայնեցված են այնպիսի գործակալությունների արտաքին վարկանիշների սահմանումների հետ, ինչպիսին «Moody's Investor Services»-ն է:

Խումբը ցածր ռիսկը սահմանում է հետևյալ կերպ.

Ցածր ռիսկ – հաճախորդն ունի բավարար հնարավորություններ դրամական միջոցների հետ կապված պայմանագրով նախատեսված իր պարտականությունները մոտակա ժամկետում կատարելու համար, և քիչ հավանական է, որ տնտեսական և գործարար պայմանների բացասական փոփոխությունները երկարաժամկետ հեռանկարում կարող են նվազեցնել հաճախորդի դրամական միջոցների հետ կապված պայմանագրով նախատեսված պարտականությունները կատարելու հնարավորությունը:

Դրամական միջոցներ և դրանց փոխարժեքներ և բանկային ավանդներ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 971,308 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և 939,265 հազար դրամ գումարով ավանդներ (2017թ-ին՝ համապատասխանաբար 1,567,723 հազար դրամ և 480,631 հազար դրամ), որոնք իրենցից ներկայացնում են առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների հետ կապված:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների 62%-ը և ավանդների 100%-ը պահվում են «Moody's Investor Services»-ի B1 վարկանիշով բանկերում: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների մնացած մասը պահվում է վարկանիշ չունեցող բանկերում, որոնք սակայն իրենց ընդհանուր ակտիվներով գտնվում են տաս խոշոր հայկական բանկերի շարքում, և Խումբը չի ակնկալում, որ բանկերը չեն կատարի իրենք պայմանագրային պարտականությունները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և ավանդների գծով արժեզրկումը չափվել է 12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասի հիմունքով և արտացոլում է ռիսկին ենթարկվող գործիքների կարճ ժամկետները: Հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմերի արտաքին վարկանիշները՝ Խումբն իր դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և ավանդների պարտքային ռիսկը գնահատում է որպես ցածր:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և ավանդների գծով սպասվող պարտքային վնասը գնահատելու համար Խումբը կիրառում է առևտրական դեբիտորական պարտքերի համար օգտագործվող մոտեցմանը նմանատիպ մոտեցում:

ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման արդյունքում 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ արժեզրկման գծով լրացուցիչ պահուստ չի ճանաչվել:

Տրամադրված ֆինանսական երաշխավորություններ

Խումբը չի գտնում, որ այլ կողմերի պարտավորությունների կատարումը երաշխավորելու համար իր կողմից կնքված ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերը հանդիսանում են ապահովագրության պայմանագրեր և հաշվառում է այդ պայմանագրերը ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն: Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ ֆինանսական երաշխավորությունները տրամադրվում են միայն կապակցված կողմերի պարտավորությունների համար: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը տրամադրել է երաշխավորություններ երեք կապակցված կողմերի՝ ստացված վարկերի հետ կապված բանկերի նկատմամբ նրանց պարտավորությունների կատարումը երաշխավորելու համար (Ծանոթագրություն 22):

Ֆինանսական երաշխավորությունների գծով սպասվող պարտքային վնասը գնահատելու համար Խումբը կիրառում է առևտրական դեբիտորական պարտքերի համար օգտագործվող մոտեցմանը նմանատիպ մոտեցում:

Տրամադրված փոխառություններ

Տրամադրված փոխառությունների գծով սպասվող պարտքային վնասը գնահատելու համար Խումբը կիրառում է առևտրական դեբիտորական պարտքերի համար օգտագործվող մոտեցմանը նմանատիպ մոտեցում:

Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ փոխառությունները տրամադրվում են կապակցված կողմերին: Խումբը սովորաբար պահանջում է ֆինանսական երաշխավորություններ որպես գրավ տրամադրված փոխառությունների դիմաց (Ծանոթագրություն 13):

Մյուս կողմից Խումբը ստացել է ֆինանսական երաշխավորություն կապակցված կողմից Խմբի վնասները ծածկելու համար, եթե փոխառում չկատարի իր պարտականությունները Խմբի նկատմամբ:

Խումբը չի ակնկալում էական վնասներ կապակցված կողմերին տրված փոխառություններից, քանի որ ֆինանսական երաշխավորություն տրամադրած կապակցված կողմի ֆինանսական վիճակը բավականին կայուն է:

(ii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ՝ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել բավարար իրացվելիություն բնականոն և արտակարգ իրավիճակներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի հեղինակությունը վտանգելու:

Որպես կանոն Խումբն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը 60 օրվա ընթացքում ծածկելու համար՝ ներառյալ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը:

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ
 2018թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ներկայացված են համախառն և չգեղջված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսների վճարումները:

31 դեկտեմբերի 2018թ.

Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր

հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր						Ավելի քան 5 տարի
		Ընդամենը	Ցայահանց	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	1,422,365	1,729,408	6,912	13,156	61,320	81,612	1,566,408	-
Փոխառություններ կապակցված կողմերից	13,244	14,316	-	-	-	14,316	-	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	1,267,612	1,267,612	-	1,267,612	-	-	-	-
	2,703,221	3,011,336	6,912	1,280,768	61,320	95,928	1,566,408	-

31 դեկտեմբերի 2017թ.

Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր

հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր						Ավելի քան 5 տարի
		Ընդամենը	Ցայահանց	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	2,789,201	4,005,131	-	41,573	203,169	244,742	1,970,897	1,544,751
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	1,173,914	1,173,914	-	1,173,914	-	-	-	-
	3,963,115	5,179,045	-	1,215,487	203,169	244,742	1,970,897	1,544,751

Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարների չափով:

(iii) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, այդ թվում արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Խումբը ենթարկվում է շուկայական ռիսկին: Շուկայական ռիսկը հիմնականում կապված է Խմբի համար սահմանված սակագների հետ և ազդում է էլեկտրաէներգիայի ձեռքբերման գնի և այն գնի վրա, որը կարող է սահմանվել օգտագործողների համար՝ սպառված էլեկտրականության համար: Թեև Խումբը կարող է ազդել սահմանված որոշ սակագների չափերի վրա, սակագների չափերը գտվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս, և քաղաքական գործոնները նույնպես դեր են խաղում վերջնական սակագների վերաբերյալ որոշում կայացնելիս:

Արտարժույթային ռիսկ

Արտարժույթային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը կապված է վերջինիս ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով արտահայտված վաճառքների, գնումների և փոխառությունների և Խմբի կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթի հետ:

Ենթարկվածությունն արտարժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Խմբի ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված
	2018թ.	2017թ.
Տրամադրված փոխառություններ	7,933,391	7,546,098
Վարկեր և փոխառություններ	(1,422,365)	(2,789,201)
Զուտ ենթարկվածություն	6,511,026	4,756,897

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2018թ.	2017թ.	2018թ.	2017թ.
1 ԱՄՆ դոլար	483.02	482.71	483.75	484.10

Զգայունության վերլուծություն

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամիտ հնարավոր արժևորումը (արժեզրկումը) ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և սեփական կապիտալի ու նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ նյութ բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	Արժևորում		Արժեզրկում	
	Շահույթ վնաս	կամ	Շահույթ կամ վնաս	
31 դեկտեմբերի 2018թ.				
ՀՀ դրամի 10% շարժ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ		(651,103)		651,103
31 դեկտեմբերի 2017թ.				
ՀՀ դրամի 10% շարժ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ		(475,690)		475,690

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում տրամադրված փոխառությունների, վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտք) կամ դրամական միջոցների ապագա հոսքերը (փոփոխական դրույքով պարտք):

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խճբի բոլոր տոկոսակիր պարտավորությունների համար գործում է ֆիքսված տոկոսադրույք:

Խումբը չի հաշվառում ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

21. Խոշոր դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպություն	Գրանցման վայրը	2018թ.	2017թ.
		Սեփականություն/ Չայնի իրավունք Ընդամենը	Սեփականություն/ Չայնի իրավունք Ընդամենը
«Էներգո Ինվեստ Հոլդինգ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	100%
«Չորագետ Հոլդո» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	100%

22. Պարտավորվածություններ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը տրամադրել է երաշխավորություններ երեք կապակցված կողմերի՝ բանկերի հետ վարկային պայմանագրերով նախատեսված նրանց պարտավորությունների կատարումը երաշխավորելու համար: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երեք վարկերի հաշվեկշռային արժեքը և մնացորդը կազմում էին 12,828,030 դրամ:

23. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանի Հանրապետությունում: Խումբն ունի մինչև 2,929,845 հազար դրամ ապահովագրական ծածկույթ իր հիմնական միջոցների ֆիզիկական վնասվածքի և գողության համար:

(բ) Դատական վարույթներ

Խումբը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր կերպ են մեկնաբանվում տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանի Հանրապետությունում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Դեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի Հանրապետության գործող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

24. Կապակցված կողմեր

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական վերահսկող կողմ

Խմբի անմիջական մայր կազմակերպությունը «Տաշիր Կապիտալ» ՓԲԸ-ն է: Խմբի վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում պրն. Սամվել Կարապետյանը:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում:

հազ. դրամ	2018թ.	2017թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	230,179	215,340

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը ղեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 ղեկտեմբերի	
	2018թ.	2017թ.	2018թ.	2017թ.
Ապրանքների և ծառայությունների վաճառք				
Մայր կազմակերպության այլ դուստր կազմակերպություններ	15,610,383	15,281,429	1,869,749	1,706,256
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում				
Մայր կազմակերպության այլ դուստր կազմակերպություններ	172,324	196,976	22,720	23,087
Տրամադրված փոխառություններ				
Մայր կազմակերպություն	970,000	-	-	-
Այլ կապակցված կողմ	8,043,300	2,150,629	9,992,701	7,919,111
Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր				
Այլ կապակցված կողմ	160,493	-	90,833	-
Տրամադրված փոխառությունների մարում				
Այլ կապակցված կողմ	6,938,231	656,170	-	-
Ստացված վարկեր և փոխառությունների				
Մայր կազմակերպություն	13,005	-	13,244	-
Տոկոսային եկամուտ				
Մայր կազմակերպություն	5,730	-	-	-
Այլ կապակցված կողմ	388,533	316,033	258,864	6,890
Այլ				
Արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարված շահաբաժիններ	-	117,085	-	-
Այլ կապակցված կողմերին տրամադրված երաշխավորություններ	12,828,030	-	12,828,030	-

25. Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ հիմնական միջոցների, որոնք հաշվառվում են վերագնահատված արժեքով:

26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար Խմբի անդամ ընկերությունների կողմից:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) *Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ*

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մեթոդը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթիվն է, երբ վերահսկողությունը փոխանցվում է Խմբին:

Խումբը գուդվիլի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթվին որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռք բերվող կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում՝ ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնեմասը, հանած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների գուտ ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Երբ տարբերությունը բացասական է, գեղչով ձեռքբերումից օգուտը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Նման գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարտքային կամ բաժնային արժեթղթերի թողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խումբը կրում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) *Չվերահսկող բաժնեմաս*

Չվերահսկող բաժնեմասերը չափվում են ձեռք բերվող կազմակերպության որոշելի գուտ ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համամասնությամբ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

(iii) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները Խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում անհրաժեշտության դեպքում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերի նկատմամբ կիրառելի վնասը բաշխվում է չվերահսկող բաժնեմասերին նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iv) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդներն ու գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը բացառվում են:

(v) Ակտիվների խմբի ձեռքբերում

Եթե Խումբը ձեռք է բերում ակտիվ կամ ակտիվների խումբ, ներառյալ՝ ստանձնած պարտավորությունները, որոնք չեն կազմում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա նման գործառնությունները հաշվառվում են որպես ակտիվի ձեռքբերման գործառնություններ, որոնց շրջանակներում ձեռքբերման արժեքը բաշխվում է խմբի կազմի մեջ մտնող առանձին որոշելի ակտիվների և պարտավորությունների վրա՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքներին համամասնորեն: Ձեռնարկատիրական գործունեությունը գործունեությունների և ակտիվների փոխկապակցված ամբողջություն է, որը կարելի է իրականացնել և կառավարել՝ ուղղակիորեն ներդրողներին (կամ այլ սեփականատերերին, անդամներին կամ մասնակիցներին) շահաբաժինների, ծախսումների տնտեսման կամ այլ տնտեսական օգուտների տեսքով հատույց ապահովելու նպատակով:

(բ) Հասույթ

Խումբը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 15-ը 2018թ. հունվարի 1-ից: Հաճախորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 6-ի (գ) կետում: ՖՀՄՍ 15-ի սկզբնական կիրառման ազդեցությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը
- տոկոսային ծախսը,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը կամ վնասը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

«Արդյունավետ տոկոսադրույքը» այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները գեղչում է ճշգրիտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքը:

Տոկոսային եկամտի կամ ծախսի հաշվարկի ժամանակ արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվն արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը դադարում է արժեզրկված լինելուց, հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հիմունքով:

Փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը ներկայացվում են գուտ հիմունքով որպես ֆինանսական եկամուտ կամ ֆինանսական ծախս՝ կախված այն հանգամանքից, թե որ դիրքում է կատարվում արտարժույթի շարժը՝ գուտ շահույթի, թե՛ գուտ վնասի:

(դ) Արտարժույթ

(i) Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացվող գործարքները փոխարկվում են Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործարքներից շահույթը կամ վնասը հանդիսանում է հաշվետու տարվա սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույքով և ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումներով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և արտարժույթով արտահայտված ու հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ամորտիզացված արժեքի տարբերությունը:

Արտարժույթի փոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների հատուցումներ

(i) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց գեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելուց հետո: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք կամ կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(գ) Շահութահարկ

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված տարրերին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի կամ վնասի գծով հարկի վճարվելիք կամ ստացվելիք գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները: Վճարվելիք ընթացիկ հարկը ներառում է նաև շահաբաժինների գծով առաջացող հարկային պարտավորությունները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում կատարած ներդրումներին, այնքանով որքանով Խումբն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները և հավանական է, որ դրանք չեն հակադարձվի մոտ ապագայում,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են գույքիլի սկզբնական ճանաչման հետ կապված:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային արտոնությունների և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով, այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե Խումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը

զանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, սակայն այդ կազմակերպությունները մտադիր են հարկային պարտավորությունները մարել և հարկային ակտիվներն իրացնել զուտ հիմունքով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվներն ու մարել հարկային պարտավորությունները:

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրության համաձայն՝ Խմբի կազմի մեջ մտնող ընկերության հարկային վնասները և ընթացիկ հարկային ակտիվները չեն կարող հաշվանցվել Խմբի այլ ընկերությունների հարկվող շահույթի և ընթացիկ հարկային պարտավորությունների հետ: Բացի այդ, հարկման բազան որոշվում է առանձին հիմունքով Խմբի հիմնական գործունեության յուրաքանչյուր տեսակի համար և, այդ իսկ պատճառով, գործունեության տարբեր տեսակներին վերաբերող հարկային վնասը և հարկվող շահույթը չեն կարող հաշվանցվել:

Ընթացիկ և հետաձգված հարկի գումարը որոշելիս՝ Խումբը հաշվի է առնում անորոշ հարկային դիրքերի ազդեցությունը և վճարման ենթակա լրացուցիչ հարկերի, տուգանքների և ժանկետանց վճարումների գծով հաշվեգրված տոկոսների առկայության հանգամանքը: Խումբը գտնում է, որ հարկային պարտավորությունների գծով հաշվեգրումները բավարար են բոլոր չստուգված հարկային տարիների համար՝ հիմք ընդունելով բազմաթիվ գործոնների իր գնահատականը՝ այդ թվում հարկային օրենսդրության մեկնաբանությունները և նախկին տարիների փորձը: Այս գնահատականը հիմնված է գնահատումների և ենթադրությունների վրա և կարող է ներառել մի շարք դատողություններ սպազա իրադարձությունների վերաբերյալ: Կարող է ի հայտ գալ նոր տեղեկատվություն, որը կարող է ստիպել Խմբին փոխել իր դիրքորոշումը գոյություն ունեցող հարկային պարտավորությունների բավարար լինելու մասին: Հարկային պարտավորությունների նման փոփոխություններն ազդեցություն կունենան հարկային ծախսերի վրա այն ժամանակաշրջանում, որում կատարվել է նման գնահատումը:

(ե) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը:

Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(i) Ճանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են վերագնահատված արժեքով՝ հանած հետագայում կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Վերագնահատումներն իրականացվում են բավարար պարբերականությամբ, որպեսզի հաշվեկշռային արժեքը էականորեն չտարբերվի հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ իրական արժեքից:

Եթե ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով աճում է, աճը ճանաչվում է որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք: Սակայն եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի շահույթում կամ վնասում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, ապա այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Եթե ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման

հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա է պարտքային մնացորդ վերագնահատման պահուստում:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում են համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում: Վերագնահատված ակտիվի վաճառքի դեպքում վերագնահատման պահուստում որպես վերագնահատումից աճ ներառված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ Խումբ կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից:

Հիմնական միջոցների բոլոր միավորների մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հոդատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների էական միավորների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար.

- Շենքեր 5-ից 80 տարի,
- Շինություններ և մեխանիզմներ 5-ից 50 տարի;
- Մեքենասարքավորումներ 3-ից 7 տարի:

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(թ) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Գուդվիլ

Գուդվիլը, որն առաջանում է դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման արդյունքում, չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեքկումից կորուստները:

(ii) Հետազոտություն և մշակում

Հետազոտության ծախսումները, որն իրականացվում է նոր գիտական կամ տեխնիկական գիտելիքներ և իմացություն ձեռք բերելու ակնկալիքով, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում կատարվելու ժամանակ:

Մշակումը ենթադրում է նոր կամ էականորեն բարելավված արտադրատեսակների և գործընթացների ստեղծման պլանավորումը և նախագծումը: Մշակման ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն դեպքում, երբ դրանք կարելի է արժանահավատորեն չափել, արտադրատեսակը կամ գործընթացը տեխնիկապես և կոմերցիոն տեսանկյունից իրատեսական է, ապագա տնտեսական օգուտներ ստանալը հավանական է, և Խումբը մտադիր է ավարտել մշակումը և օգտագործել կամ վաճառել ակտիվը և ունի դրա համար բավարար ռեսուրսներ: Կապիտալացված ծախսումները ներառում են նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի և վերադիր ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ, և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Այլ մշակման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում երբ կատարվում են:

Սկզբնական ճանաչումից հետո կապիտալացված մշակման ծախսումները ճափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(iii) Լիցենզիա և այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Լիցենզիան և Խմբի կողմից ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(iv) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iv) Ամորտիզացի

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի (բացառությամբ գուղվիլի) օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- լիցենզիա 9 տարի,
- այլ ոչ նյութական ակտիվներ 3-ից 7 տարի:

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ժ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ծանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում դրանց առաջացման օրը: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային դրույթների կողմ:

Ֆինանսական ակտիվի (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում էական ֆինանսավորման բաղկացուցիչ) կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող միավորի համար, գործիքի ձեռքբերմանը կամ թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի գործարքի հետ կապված ծախսումները: Էական ֆինանսավորման բաղկացուցիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքի սկզբնական չափումն իրականացվում է գործարքի գնով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Ֆինանսական ակտիվներ – 2018թ. հունվարի 1-ից կիրառելի քաղաքականություն

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում բոլոր այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց վրա ազդում է այդ փոփոխությունը, վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախատեսված չէ որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքագրելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի անսպվերին առաջացում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չնարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգված չեն որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այս ակտիվները ներառում են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները: Սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը կարող է անդադնալիորեն նախատեսել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափման պահանջները, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանա:

Ֆինանսական ակտիվներ – Բիզնես մոդելի գնահատում. 2018թ. հունվարի 1-ից կիրառելի քաղաքականություն

Խումբը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակներում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեության կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Գնահատման ժամանակ դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունն ուղղված է պամանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացմանը, տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների մարման ժամկետների համապատասխանեցմանը համապատասխան պարտավորությունների մարման ժամկետներին կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին, կամ դրամական միջոցների հոսքերի իրացման ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի եկամտաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Խմբի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ֆինանսական ակտիվների) արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ ակտիվներից հավաքագրվող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերից:
- ֆինանսական ակտիվների նախորդ ժամանակաշրջանների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապաճանաչման պայմանները, չի դիտարկվում է որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Խումբը շարունակում է ճանաչել ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակների համար կամ կառավարվում են և որոնց ստեղծած արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ – Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ. 2018թ. հունվարի 1-ից կիրառելի քաղաքականություն

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ կապված այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի), ինչպես նաև շահույթի մարժայի հատուցում:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Խումբը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այստեղ ներառվում է այն գնահատումը, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների ժամկետը կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական ղեպերը, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների գումարը կամ ժամկետները,

- պայմանները, որոնք կարող են ճշգրտել պայմանագրային արժեկտրոնային դրույքը, այդ թվում՝ փոփոխական տոկոսադրույքի պայմանները,
- վաղաժամկետ մարման և գործողության ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Խճբի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ (օրինակ՝ ոչ վերադարձնելի ֆինանսական ակտիվից):

Վաղաժամկետ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղաժամկետ մարման գումարը, ըստ էության, իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել լրացուցիչ ողջամիտ հատուցում պայմանագրի վաղաժամկետ դադարեցման համար: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի գեղջով կամ հավելավճարով ձեռքբերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամկետ մարում թույլատրող կամ պահանջող պայմանն այն գումարի չափով, որն, ըստ էության, իրենից ներկայացնում է պայմանագրի անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային տոկոսները (կարող են ներառել լրացուցիչ ողջամիտ հատուցում պայմանագրի վաղաժամկետ դադարեցման համար), դիտարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վաղաժամկետ մարման պայմանի իրական արժեքն էական չէ սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներ – Հետագա չափում, շահույթ և վնաս. 2018թ. հունվարի 1-ից կիրառելի քաղաքականություն

Խումբն իր ֆինանսական ակտիվները դասում է ամորտիզացված արժեքով չափվող գործիքների դասին: Այս ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորստի չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը և արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական ակտիվներ – նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Խումբն իր ֆինանսական ակտիվները դասում էր փոխառությունների և առևտրական դեբիտորական պարտքերի դասին, որոնք չափվում էին ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ֆինանսական ակտիվներ – Հետագա չափում, շահույթ և վնաս. նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Փոխառությունները և առևտրական դեբիտորական պարտքերը չափվում էին ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ֆինանսական պարտավորություններ – Դասակարգում, հետագա չափում, շահույթ և վնաս

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասին, հանդիսանում է անանցյալ գործիք կամ նախատեսված է որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով գուտ շահույթը և վնասը, ներառյալ՝ տոկոսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային

տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած շահույթը կամ վնասը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխություն

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոխվում են, Խումբը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինող ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը քանակական և որակական գործոնների հիման վրա հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է ելնելով հետևյալ որակական գործոններից.

- ֆինանսական ակտիվի արտարժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որի արդյունքում միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշը չի բավարարվում (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ավելացում):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխության գծով շահույթ կամ վնաս՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով գեղչված, վերանայված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական միջոցների ներկա արժեք: Ցանկացած կրած ծախսերը կամ վճարված վճարները ճշգրտում են փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում են փոփոխված ֆինանսական ակտիվի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապահովում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պայմաններով պարտավորության գծով դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխարինումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապահովմանը, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապահովման, այսինքն, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխարինման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտումը շահույթում կամ վնասում փոփոխության (կամ փոխարինման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների գծով դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունները չեն համարվում փոփոխություն, եթե հանդիսանում են գործող պայմանագրային պայմանների արդյունք:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արտարժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման պայմանի ավելացում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմանների համաձայն դրամական միջոցների հոսքերի գեղջված ներկա արժեքը, ներառյալ՝ վճարված վճարները (առանց ստացված վճարների)՝ գեղջված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, առնվազն 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության գծով մնացած դրամական միջոցների հոսքերի գեղջված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխարինումը կամ վերջիններիս պայմանների փոփոխությունը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսերը կամ վճարված վճարները ճանաչվում են որպես մարումից շահույթի կամ վնասի մաս: Եթե փոխարինումը կամ պայմանների փոփոխությունը չի հաշվառվում որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսերը կամ վճարված վճարները ճշգրտում են պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում են փոփոխված պարտավորության գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում:

(iv) Ապահովում

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն ապահովում է ֆինանսական ակտիվը, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են

Ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում, Խումբը ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում վերահսկողությունը ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ:

Խումբն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակներում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նման դեպքերում փոխացված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է: Խումբը նաև ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչման ժամանակ մարված հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները հաշվանցվում են և ներկայացվում են գուտ գումարով ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում միայն այն դեպքում, երբ Խումբն ունի գումարները հաշվանցելու ներկայումս իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը գուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվ իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

(ի) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

Արտոնյալ բաժնետոմսեր

Մարման ոչ ենթակա արտոնյալ բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ, քանի որ դրանց գծով ենթակա են վճարման հայեցողական շահաբաժիններ, դրանք չեն պարունակում դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ վճարելու որևէ պարտականություն և չեն պահանջում մարում Խմբի փոփոխական քանակությամբ բաժնային գործիքների միջոցով: Արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով հայեցողական շահաբաժինները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի բաշխումներ՝ Ընկերության բաժնետերերի հաստատմամբ:

(Լ) Արժեզրկում

Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

2018թ. հունվարի 1-ից կիրառելի քաղաքականություն

Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ճանաչում է սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների համար:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի վնասի գծով պահուստը միշտ չափվում է ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասին հավասար գումարի չափով:

Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո և երբ գնահատում է սպասվող պարտքային վնասը, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսերի կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է թե՛ քանակական և թե՛ որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի նախկին փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ներառում է հեռանկարի վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի էական աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով պարտականությունները չեն կատարվել, եթե՝

- հավանական չէ, որ փոխառում ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է այն սպասվող պարտքային վնասը, որն առաջանում է պարտավորությունների չկատարման բոլոր հնարավոր դեպքերի արդյունքում ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում:

12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է սպասվող պարտքային վնասի այն մասը, որն առաջանում է պարտավորությունների չկատարման այն դեպքերի արդյունքում, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում (կամ ավելի կարճ ժամկետի ընթացքում, եթե գործիքի ակնկալվող գործողության ամբողջ ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Սպասվող պարտքային վնասի գնահատման ժամանակ դիտարկվող առավելագույն ժամկետն իրենից ներկայացնում է առավելագույն պայմանագրային ժամկետը, որի ընթացքում Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի:

Սպասվող պարտքային վնասի չափում

Սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է պարտքային վնասի հավանականությունից ելնելով կշռված պարտքային վնասի գնահատականը: Պարտքային վնասը չափվում է որպես որպես բոլոր պակասող դրամական միջոցների ներկա արժեք

(այսինքն՝ որպես տարբերություն այն դրամական միջոցների հոսքերի միջև, որոնք Խումբը պետք է ստանա պայմանագրի համաձայն, և որոնք ակնկալում է ստանալ):

Սպասվող պարտքային վնասը գեղչվում է ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներն արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե տեղի են ունցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի գծով գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի արժեզրկված լինելու վկայությունը ներառում է հետևյալ դիտարկելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, այդ թվում՝ պարտականությունների չկատարումը կամ վճարման ավելի քան 90 օր ուշացումը,
- Խմբի կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Խումբն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- փոխառուի հավանական սնանկացումը կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորումը:

Սպասվող պարտքային վնասի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Անորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների վնասի գծով պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, եթե Խումբը չունի ողջամիտ հիմքեր ակնկալելու ֆինանսական ակտիվի ամբողջական կամ մասնակի փոխհատուցումը: Ֆիզիկական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար Խումբը կիրառում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրման քաղաքականություն ֆինանսական ակտիվի ավելի քան 180 օր ժամկետանց լինելու դեպքում՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ ակտիվների գծով գումարների փոխհատուցման նախկին փորձը: Իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդների համար Խումբն իրականացնում է դուրսգրման ժամկետների և գումարի առանձին գնահատում՝ ելնելով փոխհատուցման ողջամիտ ակնկալիքներից: Խումբը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելիք գումարների փոխհատուցման հետ կապված Խմբի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

Նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք չէին դասվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող դասին, գնահատվում էին յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն հայտնաբերելու նպատակով:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը ներառում էր հետևյալը.

- պարտականությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը պարտապանի կողմից,
- Խմբին վճարվելիք գումարի պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Խումբն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- պարտապանի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները,
- փոխառումների կամ թողարկողների վճարումների կարգավիճակի բացասական փոփոխությունները,
- արժեթղթի ակտիվ շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, կամ
- դիտարկելի տվյալները, որոնք վկայում էին ֆինանսական ակտիվների խմբից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի չափելի նվազման մասին:

Ամբողջացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն այս ակտիվները դիտարկում էր արժեզրկման վկայության առանձին և հավաքական հիմունքներով: Բոլոր առանձին վերցված նշանակալի ակտիվները գնահատվում էին արժեզրկման տեսանկյունից՝ առանձին հիմունքով: Արժեզրկման առանձին վկայություն չհայտնաբերելու դեպքում, այս ակտիվները գնահատվում էին հավաքական հիմունքով՝ տեղի ունեցած, սակայն չբացահայտված արժեզրկման վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Ակտիվները, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չէին, գնահատվում էին արժեզրկման տեսանկյունից հավաքական հիմունքով՝ խմբավորելով ռիսկի համանման բնութագրերով ակտիվները:

Հավաքական արժեզրկումը գնահատելիս Խումբը դիտարկում էր փխհատուցման ժամկետների և կրած վնասի գումարի նախորդ ժամանակաշրջանների տեղեկատվությունը և կատարում էր ճշգրտում, եթե ընթացիկ տնտեսական և վարկավորման պայմանները թույլ էին տալիս, որպեսզի փաստացի վնասն ավել կամ պակաս լիներ նախկինում առկա միտումներով առաջարկվողներից:

Արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում էր որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով գեղջված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Կորստի գումարը ճանաչվում էր շահույթում կամ վնասում՝ պահուստային հաշվում: Եթե Խումբը գտնում էր, որ չկա ակտիվը փոխհատուցելու իրատեսական հնարավորություն, համապատասխան գումարները դուրս էին գրվում: Եթե հետագայում տեղի ունեցած դեպքը հանգեցնում էր արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցմանը և այդ նվազեցումը կարելի էր անկողմնակալորեն վերագրել արժեզրկման ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքին, ապա արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցումը հակադարձվում էր շահույթի կամ վնասի միջոցով:

(Դ) Տրամադրված ֆինանսական երաշխավորություններ

Տրամադրված ֆինանսական երաշխավորության գծով պարտավորության սկզբնական ճանաչումը Խումբն իրականացնում է երաշխավորության իրական արժեքով և հետագայում չափում է այն ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն որոշված վնասի գծով պահուստի գումարից և սկզբնապես ճանաչված գումարի ու, կիրառելի լինելու դեպքում, ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն ճանաչված եկամտի կուտակային գումարի տարբերությունից առավելագույնով:

Երբ Խումբը տրամադրում է ֆինանսական երաշխավորություն կապակցված կողմին նույնիսկ առանց հատուցման, համարվում է, որ մայր կազմակերպությունը գործում է բաժնետիրոջ կարգավիճակով և ֆինանսական երաշխավորության տրամադրումը ճանաչվում է որպես կապիտալի բաշխում:

(ծ) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում փողի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Ջեղչի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

27. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Երկու նոր ստանդարտներ գործում են 2018թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է դրանց ժամանակից շուտ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Խումբը ժամկետից շուտ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

Դեռևս ուժի մեջ չմտած ստանդարտներից ակնկալվում է, որ ՖՀՄՍ 16-ը կարող է էական ազդեցություն ունենալ Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա սկզբնական կիրառման ժամանակ:

(ա) ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»

Խմբից պահանջվում է կիրառել ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն» ստանդարտը 2019թ. հունվարի 1-ից: Խմբի գնահատմամբ ՖՀՄՍ 16-ի սկզբնական կիրառումը կունենա ստորև ներկայացվող ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման փաստացի ազդեցությունը կարող է փոփոխվել, քանի որ նոր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կարող է փոխվել այնքան ժամանակ, մինչև որ Խումբը չներկայացնի սկզբնական կիրառման ամսաթիվը ներառող իր ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին փաթեթը:

ՖՀՄՍ 16-ը սահմանում է մեկ՝ հաշվեկշռային հաշվառման մոդել վարձակալության համար: Վարձակալը ճանաչում օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվը, որն իրենից ներկայացնում է ելակետային ակտիվն օգտագործելու իրավունք, և վարձակալության գծով պարտավորությունը, որն իրենից ներկայացնում է վարձավճարների վճարման պարտականություն: Նախատեսված են բացառություններ կարճաժամկետ վարձակալության և ցածր արժեք ունեցող միավորների վարձակալության համար: Վարձատուի համար հաշվառման ներկայիս մոտեցումը չի փոփոխվում, վարձատուն շարունակում է դասակարգել վարձակալությունը ֆինանսական և գործառնական դասերի:

ՖՀՄՍ 16-ը փոխարինում է ՀՀՄՍ 17 «Վարձակալություն», ՖՀՄՍԿ մեկնաբանություն 4 «Համաձայնություններում վարձակալության առկայության որոշում», ՄՄԿ մեկնաբանություն 15 «Գործառնական վարձակալություն. խորախուտող պայմաններ» և ՄՄԿ մեկնաբանություն 27 «Վարձակալության իրավական ձև ներառող գործարքների բովանդակության գնահատումը» սահմանված վարձակալության հաշվառման ուղեցույցները:

(i) Վարձակալություն, որի շրջանակներում Խումբը հանդես է գալիս որպես վարձակալ

Խումբը կճանաչի նոր ակտիվներ և պարտավորություններ գործառնական վարձակալության իր պայմանագրերի գծով: Այս վարձակալությանը վերաբերող ծախսերի բնույթը չի փոխվի, քանի որ Խումբը կճանաչի մաշվածության ծախս օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների գծով և տոկոսային ծախս՝ վարձակալության պարտավորությունների գծով:

Նախկինում գործառնական վարձակալության գծով ծախսը Խումբը ճանաչում էր գծային մեթոդով վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում և ճանաչում էր ակտիվներ և պարտավորություններ միայն այնքանով, որքանով գոյություն ունեն ժամանակային տարբերություն փաստացի վարձավճարների և ճանաչված ծախսերի միջև:

Հիմք ընդունելով ներկայումս հասանելի տեղեկատվությունը՝ Խումբը չի ակնկալում էական ազդեցություն վարձակալության այն պայմանագրերի վրա, որոնց շրջանակներում այն հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(ii) Վարձակալություն, որի շրջանակներում Խումբը հանդես է գալիս որպես վարձատու

Խումբը կվերագնահատի ենթավարձակալության այն պայմանագրերի դասակարգումը, որոնց շրջանակներում այն հանդես է գալիս որպես վարձատու: Հիմք ընդունելով ներկայումս հասանելի տեղեկատվությունը՝ Խումբը չի ակնկալում էական ազդեցություն վարձակալության այն պայմանագրերի վրա, որոնց շրջանակներում այն հանդես է գալիս որպես վարձատու:

Խումբը մտադիր է սկսել ՖՀՄՍ 16-ի կիրառումը 2019թ. հունվարի 1-ից՝ կիրառելով ձևափոխված հետընթաց մոտեցումը: Այդ իսկ պատճառով, ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման կումուլյատիվ ազդեցությունը կճանաչվի որպես չբաշխված շահույթի 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ տարեսկզբի մնացորդի ճշգրտում՝ առանց համադրելի տեղեկատվության վերահաշվարկի:

Ստանդարտին անցնելիս Խումբը մտադիր է օգտվել վարձակալության սահմանմանը վերաբերող գործնական բնույթի պարզեցումից: Սա նշանակում է, որ ՖՀՄՍ 16-ը կկիրառվի նախքան 2019թ. հունվարի 1-ը կնքված և ՀՀՄՍ 17 և ՖՀՄՍԿ մեկնաբանություն 4 համաձայն որպես վարձակալություն նույնականացված բոլոր պայմանագրերի նկատմամբ:

(բ) Այլ ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Ստորև ներկայացված փոփոխված ստանդարտները և դրանց մեկնաբանություններն ըստ ակնկալիքների էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- *ՖՀՄՍԿ Մեկնաբանություն 23 «Շահութահարկի հաշվառման հետ կապված անորոշություն»*
- *Վաղաժամկետ մարման պայման բացասական հատուցմամբ (ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխություններ)*
- *Երկարաժամկետ մասնակցություններ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում (ՀՀՄՍ 28-ի փոփոխություններ)*
- *Պլանի փոփոխություն, կրճատում կամ մարում (ՀՀՄՍ 19-ի փոփոխություններ)*
- *ՖՀՄՍ-ների տարեկան կատարելագործումներ, 2015-2017թթ. ժամանակաշրջան – տարբեր ստանդարտներ*
- *Կոնցեպտուալ հիմունքների հղումների փոփոխություններ ՖՀՄՍ ստանդարտներում*
- *ՖՀՄՍ 17 Ապահովագրության պայմանագրեր*